

Information till tandvården om ändringar i det statliga tandvårdsstödet till den 1 januari 2013.

Sammanfattning

Ändringarna, som börjar gälla den 1 januari 2013, kan delas in i följande fyra områden:

1. ändringar med anledning av nationella riktlinjer för vuxentandvård,
2. ändringar med anledning av införandet av särskilt tandvårdsbidrag,
3. utökning av den ersättningsberättigande tandvården,
4. övriga ändringar i ersättningsregler och åtgärdslista.

Begreppet *diagnos/tillstånd* byts till *tillstånd*. Begreppet ändras för att förenkla och förtydliga att ett tillstånd med tillhörande rapporteringskod inte är detsamma som en diagnos. Nedan används därför begreppet *tillstånd genomgående* i dokumentet.

För några av ändringarna finns övergångsregler.

1. Ändringar med anledning av nationella riktlinjer för vuxentandvård

Två nya åtgärder tillförs tandvårdsstödet. Det är åtgärd 312 *Uppföljande information* och 322 *Stegvis exkavering*. Två åtgärder för förebyggande vård (fluorbehandling och polering) får ändrat innehåll och blir inte längre ersättningsberättigande vid risk för parodontal sjukdom. Fler behandlingar vid frändstandlöshet blir ersättningsberättigande, bland annat blir implantat ersättningsberättigande i position 5 vid tillstånd 5011.

2. Ändringar med anledning av införandet av särskilt tandvårdsbidrag

En ny 6 § tillförs i föreskriften som anger vid vilka tandvårdsåtgärder som patienten kan använda särskilt tandvårdsbidrag. Ingen ändring sker i åtgärdslistan, redan befintliga åtgärder i föreskriften tillämpas.

3. Utökning av den ersättningsberättigande tandvården

Nya delar som tillförs är:

- referenspriser för specialisttandvård,
- åtgärder för tomografiska undersökningar,
- tandstödd protetik vid entandslucka position 6,
- långtidstemporära och semipermanenta konstruktioner på implantat,
- rebasering efter protesframställning när tänderna extraherats inom ett år innan proteserna slutförts,
- ny åtgärd för blödningsproblem vid extraktioner och kirurgiska ingrepp, och
- nytt tillstånd för övertalig tand samt ny åtgärd för extraktion av övertalig tand.

4. Övriga ändringar i ersättningsregler och åtgärdslista

De övriga ändringarna hänförs till kompletteringar, förtydliganden, följdändringar och rent språkliga ändringar. Exempelvis:

- förtydliganden i åtgärder för sjukdomsbehandling,
- förtydliganden inom tillstånd 5071 och 5072,
- justeringar inom undersökningsåtgärderna,
- komplettering med nya åtgärder för konsultation,
- separat åtgärdsnummer för betthöjning med fyllningsmaterial, samt
- en förenkling genom att proteständer kommer att ingå i alla protesåtgärder.

Övriga beslut fattade av nämnden för statligt tandvårdsstöd

En modell är beslutad för översyn av de båda beloppsgränserna i högkostnadsskyddet på 3 000 respektive 15 000 kronor (som anger när staten betalar 50 procent respektive 85 procent av kostnaden) i samband med att referenspriserna omräknas. Det är nödvändigt att beloppsgränserna följer med kostnadsutvecklingen för att innehållet i högkostnadsskyddet inte ska urholkas.

Till den 1 januari 2013 kommer dock beloppsgränserna att hållas oförändrade efter ett beslut i nämnden för statligt tandvårdsstöd.

Samtliga ändringar

Samtliga ändringar framgår av den omtryckta föreskriften TLVFS 2012:2 . Den beräknas komma från tryckeriet den 15 september 2012. Samtidigt publiceras föreskriften på TLV:s webbplats som pdf för utskrift, och går då även att beställa från Fritzes¹ i tryckt form.

En ny version av handboken kommer att finnas på www.tlv.se från den 1 januari 2013. I handboken beskrivs ersättningsreglerna utförligt med fler kliniska exempel än tidigare om hur de är avsedda att tillämpas.

Ändringarna i föreskriften, förutom rent språkliga justeringar, beskrivs områdesvis på följande sidor.

¹ Fritzes telefon 08-598 191 90, e-post: order.fritzes@nj.se, hemsida: <http://www.fritzes.se>

1. Ändringar med anledning av nationella riktlinjer för vuxentandvård

Tillstånd för kariessjukdomar och parodontala sjukdomar 2021–2051, 2071, 3021, 4071–4073 samt sjukdomsförebyggande åtgärder 202–204

Professionell tandrengöring och fluorbehandling saknar effekt vid risk för parodontit eller periimplantit enligt nationella riktlinjer för vuxentandvård. Däremot har behandlingen god effekt vid tillståndet risk för karies. Eftersom innehållet i åtgärd 202 och 203 inte följer rekommendationerna enligt de nationella riktlinjerna sker ändringar.

Åtgärd 202 upphävs och istället införs en ny åtgärd 205, *Fluorbehandling inklusive professionell tandrengöring i kombination med undersökningsåtgärd*.

Åtgärd 205 blir endast ersättningsberättigande vid tillstånd för risk för karies och tandslitage:

- 2021 Förhöjd risk för karies
- 2071 Förhöjd risk för erosion, abrasion eller attrition
- 3021 Initialkaries
- 4071 Tandslitage på grund av erosion, abrasion eller attrition
- 4072 Omfattande tandslitage på grund av abrasion eller attrition in i dentinet
- 4073 Omfattande tandslitage på grund av erosion in i dentinet.

Åtgärd 203 upphävs och istället införs en ny åtgärd 206, *Fluorbehandling inklusive professionell tandrengöring*. Den nya åtgärden får ett delvis annat innehåll och därmed förkortad behandlingstid.

Åtgärd 206 blir endast ersättningsberättigande vid tillstånd för risk för karies och tandslitage:

- 2021 Förhöjd risk för karies
- 2071 Förhöjd risk för erosion, abrasion eller attrition
- 3021 Initialkaries
- 4071 Tandslitage på grund av erosion, abrasion eller attrition
- 4072 Omfattande tandslitage på grund av abrasion eller attrition in i dentinet
- 4073 Omfattande tandslitage på grund av erosion in i dentinet.

Åtgärd 204, *Profylaxskena*, tas bort ur tillstånd:

- 2041 Förhöjd risk för parodontit, och
- 2051 Förhöjd risk för periimplantit.

Utbytesåtgärderna för implantat tas bort i tillstånd 5011 och 5034.

Utbytesåtgärder tas bort för tandposition 5 i tillstånd 5011, enkelsidig friändstandlöshet där samtliga tänder i position 5-8 saknas och i tillstånd 5034, tretandslucka när tänder i position 5, 6 och 7 saknas.

Åtgärder för ett implantat i tandposition 5 blir istället ersättningsberättigande i tillstånd 5011 och inom tillstånd 5034 när tand 5, 6 och 7 saknas.

Som en följd av ändringen sker även textjusteringar i regel E.4 och E.6, i rubrikerna för tillstånd 5448 och 5449 samt i rubrikerna för utbytesåtgärd 925–929.

Tillstånd 5914, Bett- och tandpositionsavvikelsei kombination med protetiskt rehabiliteringsbehov

Distalisering av en tand med tandreglering vid friändstandlöshet blir ersättningsberättigande inom tillstånd 5914. Behandling av utrymmesbrist med ortodonti i samband med ersättningsberättigande protetik begränsas inte till enbart vertikal utrymmesbrist. Begränsningen med antal millimeter vid behandling av tvångsföring tas bort, motsvarande ändring sker inom tillstånd 5072.

Åtgärd 311 Information och instruktion vid kariessjukdom, parodontal sjukdom, periimplantit och käkfunktionsstörning

Rubriken ändras till *Information eller instruktion vid munhälsorelaterade sjukdomar eller problem*. Det innebär att åtgärden är ersättningsberättigande för antingen information eller instruktion, alternativt både för information och för instruktion som sker vid samma tillfälle. Restriktionerna avseende det antal gånger åtgärden får användas per ersättningsperiod tas bort.

Ny åtgärd 312 Uppföljande information eller instruktion vid munhälsorelaterade sjukdomar eller problem

Uppföljande information har positiv effekt på tandhälsan i enlighet med rekommendationerna i nationella riktlinjer. En ny åtgärd för detta tillförs tillstånd 3021, 3041, 3042, 3043, 3044, 3046, 3161, 4001, 4002, 4011, 4012, 4071, 4072 och 4073.

Åtgärd 321 Icke-operativ behandling av kariessjukdom

TLV remitterade i mars 2012 ett ändringsförslag avseende åtgärd 321. TLV har dock beslutat att inte göra några ändringar i åtgärd 321 denna gång.

De nationella riktlinjerna inom området karies anger att minskat sockerintag vid kariessjukdom eller risk för kariessjukdom har stor påverkan på oral hälsa. Samtidigt anger nationella riktlinjer att standardiserad rådgivning har liten påverkan på oral hälsa där rådande matvanor är en riskfaktor. De nationella riktlinjerna rekommenderar istället beteendemedicinsk behandling för att påverka kostvanorna. Hösten 2012 planeras en konferens där Socialstyrelsen tillsammans med professionen gemensamt kommer att föreslå en utbildningsplan för en utbildning för beteendemedicinsk behandling inom tandvård.

TLV föreslog mot bakgrund av nationella riktlinjer att standardiserad rådgivning skulle utgå ur tandvårdsstödet för att när en utbildning för beteendemedicinsk behandling finns på plats tillföra stödet en åtgärd för det. Många remissinstanser hadet invändningar mot detta förslag. TLV har beaktat dessa invändningar och genomför för närvarande inga ändringar i åtgärd 321 till dess möjligheter finns för beteendemedicinsk behandling. Standardiserad rådgivning har låg rekommendation enligt nationella riktlinjer men är ändå den åtgärd som tandvården ännu så länge kan erbjuda för fördjupad kostrådgivning inom tandvårdsstödet. Utöver åtgärd 321 finns både åtgärd 201 och 311 för rådgivning vid munhälsorelaterade sjukdomar.

Ny åtgärd 322 Stegvis exkavering

En ny åtgärd 322 för stegvis exkavering tillförs tillstånd 4001, 4002, 4011 och 4012. En särskild åtgärd för stegvis exkavering har saknats i tandvårdsstödet. Åtgärden bedöms enligt nationella riktlinjer vara kostnadseffektiv jämfört med en omedelbar och fullständig exkavering.

Åtgärd 441 Plastik, enklare parodontalkirurgi vid en eller två tänder eller vid periimplantit vid ett enstaka implantat

Ordet *benplastik* tillförs i åtgärdstexten. Benplastik innebär att nivån på käkbenet runt tanden justeras. Detta kan vara nödvändigt vid exempelvis tunnelering eller för att möjliggöra att en klammer ska kunna placeras på tanden vid rotbehandling.

Åtgärd 541 Rotspetsoperation

Rubriken ändras så att ordet *rotspetsoperation* ändras till *apikalkirurgisk behandling* för att överensstämma med terminologin i nationella riktlinjer. Åtgärdstexten justeras och orden ”vid behov” stryks eftersom det i nationella riktlinjer anges att apikalkirurgisk behandling utan retrograd fyllning har låg effekt. Retrograd fyllning ska alltid ingå som en del i den apikalkirurgiska behandlingen.

Följdändring: Ordet *rotspetsoperation* ändras till *apikalkirurgisk behandling* även i åtgärdstexten för åtgärd 404 och 405.

Åtgärd 604 Mjukplastskena för bettfysiologisk behandling

Rubriktexten kompletteras med ordet *laboratorieframställd*.

2. Ändringar med anledning av införandet av särskilt tandvårdsbidrag

Det särskilda tandvårdsbidraget ska lämnas till patienter som främst har behov av förebyggande tandvård som följd av sin sjukdom eller funktionsnedsättning. Det kan bara användas för att betala undersökningar och förebyggande behandling. Beloppet är 600 kronor per halvår och kan inte sparas.

Cirka 300 000 personer antar regeringen kommer att få särskilt tandvårdsbidrag. Bidraget kommer också att kunna användas för att betala abonnemangstandvård.

En ny 6 § tillförs i föreskriften som anger för vilka tandvårdsåtgärder särskilt tandvårdsbidrag kan användas. Ingen ändring sker i åtgärdslistan, redan befintliga åtgärder i föreskriften används.

Särskilt tandvårdsbidrag får användas för betalning av följande tandvårdsåtgärder:

101, 102, 103, 105, 161, 162,
201, 204, 205, 206 och
311, 312, 321, 341, 342, 343.

3. Utökning av den ersättningsberättigande tandvården

Anslaget för det statliga tandvårdsstödet medger en utökning av ersättningsberättigande tandvård. När TLV har prioriterat har myndigheten bland annat utgått från att öka möjligheten till tandvårdsstöd för patienter med de största tandvårdsbehoven.

Myndigheten har även prioriterat tandvård där patienterna idag inte får stöd alls eller får begränsat stöd. TLV:s ambition är även att reglerna ska bli enklare och mer enhetliga. Därutöver ska utökningen av den tandvård som blir ersättningsberättigande rymmas inom anslaget TLV har för tandvårdsstödet.

Referenspriser för specialisttandvård

Särskilda referenspriser för specialisttandvård blir införda.² Det innebär att patienter med stora tandvårdsbehov får ökat stöd för sina tandvårdsbehandlingar.

Tandvårdsåtgärderna får ytterligare ett referenspris som enbart kan tillämpas under förutsättning att behandlingen utförs av tandläkare med bevis om specialistkompetens och när patienter har remitterats till dem. Referenspriset för specialisttandvård kan bara tillämpas inom respektive specialistområde.

Nuvarande kompletteringsåtgärder för specialist (491, 492, 592, 691 och 891) upphävs. De allmänna råden för *kompletteringsåtgärd, specialist 491, 492, 591, 691, 891* upphör att gälla.

De flesta befintliga åtgärder får två olika referenspriser. Det får till följd att ytterligare en kolumn tillförs i åtgärdslistan bredvid de nuvarande referenspriserna.

Referenspriserna för specialisttandvård beräknas på samma sätt som övriga referenspriser. Det medför t.ex. att en åtgärd för behandling får två olika referenspriser medan en åtgärd med enbart material kommer att ha samma referenspris för en patient som remitterats till en specialist som för en patient i allmäntandvård. Detsamma gäller även för åtgärder som inte ingår i någon av de erkända specialiteternas område eller är beräknade på tandhygienist.

Följande åtgärder får referenspris enbart för specialisttandvård: 115, 116, 427, 428.

Följande åtgärder får samma referenspris för allmäntandvård och specialisttandvård: 101, 102, 105, 141, 161, 162, 201, 204, 205, 206, 311, 312, 321, 322, 341, 342, 343, 362, 480, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 826, 855, 857, 878, 886, 888, 889, 921, 922.

Resterande åtgärder kommer att ha två referenspriser, ett för allmäntandvård och ett för specialisttandvård.

Om en tandläkare med bevis om specialistkompetens utför behandling som inte i övrigt uppfyller förutsättningarna i 5 §, t.ex. när patienten inte har remitterats för behandlingen eller behandlingen ligger utanför specialistområdet, är det precis som idag referenspriset för allmäntandvård som ligger till grund för beräkning av tandvårdsersättning.

Nya åtgärder 131–134 för tomografisk undersökning

Fyra tomografiåtgärder, åtgärd 131–134, blir tillförda tillstånd 1001, 1301 och 1302. Åtgärd 131 avser tomografiundersökning av en kvadrant, åtgärd 132 av två kvadranter, åtgärd 133 av tre kvadranter eller sinus, käkled eller traumautredning och åtgärd 134 tomografiundersökning av fyra kvadranter.

² Föreskriften får ett tillägg i 2 § samt en ny 5 § som även kompletteras av allmänna råd. Dessutom tillkommer en ytterligare referenspriskolumn i bilaga 2.

Tandstöd protetik ersättningsberättigande i entandslucka position 6 vid tillstånd 5031 och 5036

Tandstöd protetik blir ersättningsberättigande för att behandla entandslucka i tandposition 6. Skälet för att införa behandling av entandslucka i tandposition 6 i ersättningsreglerna är att patienter med stora behov ska få tandvårdsstöd för hela sin behandling med omfattande broprotetik.

Utbytesåtgärder för implantat blir inte ersättningsberättigande för entandslucka i tandposition 6. Anledningen till det är att enstaka entandslucka i position 6 i sig inte är ett stort behov och att ersättningsreglerna bör vara enhetliga. I tvåtandslucka 5-6 lämnas inte tandvårdsersättning för två implantat. Inte heller vid mer omfattande tandlöshet är implantatbehandling till och med position 6 helt ersättningsberättigande.

Befintliga tillstånd 5031 och 5036 ändras så att tandposition 6-6 inryms inom dessa. I villkorstexten tillförs att tandvårdsersättning för utbytesåtgärder inte lämnas för tandposition 6.

Följdändring görs i rubriktexten för tillstånd 5045 och 5046 så att partiell tandlöshet inom tandposition 6-6 omfattas vid utvärdering eller behandling av patient med nedsatt hälsa.

Följdeffekt: Denna ändring medför också att reglerna förenklas för när krona i tandposition 7 är ersättningsberättigande. Dessutom förenklas tillämpningen vid behandling av dysfunktionell ocklusion inom tillstånd 5071 och 5072.

Långtidstemporära och semipermanenta konstruktioner på implantat. Nya tillstånd 5450 och 5451. Nya åtgärder 854-857. Nya allmänna råd till tillstånd 5450.

Långtidstemporära eller semipermanenta kronor och hängande led på implantat blir ersättningsberättigande vid vissa situationer genom två nya tillstånd:

5450, Installerade implantat utan suprakonstruktion i helt tandlös käke, tre-, fyra- eller flertandslucka eller friändstandlöshet när utvärdering eller belastning behövs innan permanent implantatkonstruktion kan utföras, och

5451, Installerade implantat utan suprakonstruktion hos patient när nedsatt hälsa dokumenterats i anamnestiska uppgifter.

Därmed blir långtidstemporära och semipermanenta konstruktioner på implantat ersättningsberättigande på motsvarande sätt som de är på tänder.

För att förtydliga tillstånd 5450, som avser när utvärdering eller belastning måste ske under minst sex månader, tillkommer ett allmänt råd som tydliggör de olika villkoren.

Fyra nya implantatprotetiska åtgärder 854-857 för semipermanent respektive långtidstemporär krona eller hängande led och för cylindrar och fästskruvar blir tillförda tandvårdsstödet.

Referenspriset för semipermanent bro beräknas på ett metallskelett bestående av svetsade eller lödda barer mellan cylindrarna och akrylat (för ett enstaka implantat: distans med akrylat) och för långtidstemporär bro beräknas referenspriset på fiberförstärkt akrylat med plastcylindrar.

Åtgärder för långtidstemporära konstruktioner på implantat blir tillförda även tillstånd 5042 vid förändring av betthöjd eller ocklusionsplan.

Följdändringar i regel E.2 innebär att långtidstemporära eller semipermanenta konstruktioner på implantat blir ersättningsberättigande för samma tandpositioner som permanenta.

Tillägg i regel E.8. Rebasering är ersättningsberättigande efter protesframställning när tänderna extraherats inom ett år innan proteserna slutförts

Regel E.8, *Avtagbar protetik som görs om*, ändras så att rebasering, åtgärd 833, blir ersättningsberättigande en gång under första året efter att åtgärd 824-828 slutförts, när tänder i protesområdet extraherats inom ett år innan proteserna lämnas ut. Hittills har åtgärd för rebasering endast varit ersättningsberättigande efter att en protes utförts omedelbart.

Huvudtexten till åtgärder för *Avtagbar protetik* ändras på motsvarande sätt. Texten om omedelbart protes i åtgärd 824 och 825 tas bort och åtgärd 838 upphävs.

Ny tilläggsåtgärd 480 vid blödningsproblem

En ny åtgärd *480 Kontroll koagulation, tilläggsåtgärd* tillförs föreskriften och blir ersättningsberättigande när fastställande av aktuellt koagulationsvärde krävs vid kirurgiska ingrepp. Åtgärden är en tilläggsåtgärd vilket förutsätter att åtgärd för tanduttagning eller andra kirurgiska åtgärder utförs samtidigt. Åtgärden blir tillämpbar en gång per patient och dag.

Åtgärden tillförs i tillstånd: 3043, 3044, 3045, 3046, 3051, 3061, 3063, 3064, 3065, 3071, 3111, 3121, 3122, 3151, 4001, 4002, 4011, 4012, 4071, 4072, 4073, 4074, 4076, 4079, 4080, 4081, 4471, 4771, 4772, 4881, 4882, 5001, 5002, 5011, 5012, 5013, 5014, 5015, 5016, 5034, 5035, 5041, 5051, 5447, 5448, 5449, 5903, 5905-5914.

Nytt tillstånd 3122 och ny åtgärd 406 vid övertalig tand

Ett nytt tillstånd 3122 för *Övertalig tand* och en ny åtgärd 406, *Tanduttagning övertalig tand*, införs.

Vid behandling av övertal uppstår ibland vissa rapporteringsproblem med tandnummer och tandpositioner.

Ett separat tillstånd införs med en ny åtgärd för extraktion inte läser aktuellt tandnummer och tandposition. Det innebär att det blir möjligt för patienter att få tandvårdsstöd vid borttagande av övertal och även för eventuell fortsatt behandling av den kvarvarande tanden med samma tandnummer och tandposition.

Följdändring: Åtgärd 406 förs in i restriktionerna i åtgärd 404–405 och 442–445.

Restriktionerna innebär att åtgärd 404–405 inte är ersättningsberättigande tillsammans med extraktioner i samma kvadrant eller åtgärderna 442–445 inte är ersättningsberättigande samma dag.

4. Övriga ändringar i ersättningsregler och åtgärdslista

Tillstånd 4078 Extremt missfärgad tand

Villkoren i tillstånd 4078 justeras och förtydligas. Orden *missfärgad* och *nonvital* tillförs och ordet *rotfylld* utgår. Ordet *nonvital* omfattar både rotfyllda och andra nonvitala tänder. Omfattningen av missfärgningen förtydligas genom tillägget "*ska omfatta minst en tredjedel av tandkronans yta*". Texten om avvikelse med "*minst fyra steg*" tas bort.

Tillstånd 4471 Bristande kontaktpunkt mellan två tänder

Tillstånd 4471 ska tillämpas när food impaction uppstår mellan premolarer och molarer med approximala fyllningar. För att göra avsikten tydlig utvecklas villkoren med att behandling endast är ersättningsberättigande för tänder i position 4–8.

Åtgärd 701–704 och utbytesåtgärd 921 tas bort eftersom de avser fram- och hörntänder.

Tillstånd 4882 Lossnad tandstödd protetisk konstruktion. Fraktur eller skada i tandstödd protetisk konstruktion

Rubriken för tillstånd 4882 blir förtydligad med att det är *permanenta eller semipermanenta* konstruktioner som avses.

Regel D.5, Tandstödd protetik som görs om. Regel D.6, undantag från D.5

Rubriken för regel D.5 förtydligas med att regeln tillämpas för tandstödd protetik som är utförd inom reparativ vård, dvs. inom tillstånd i 4000-serien. Det har ibland varit otydligt vilken omgörningsregel som ska tillämpas när en tand med en nyligen utförd krona går förlorad.

I regel D.6 blir utbytesåtgärder för implantat tillförda så att dessa efter förhandsprövning är ersättningsberättigande. Det kan inträffa när en granntand till en tand med en krona utförd inom två år går förlorad.

Omgörningsreglerna kommer att beskrivas mer utförligt i den nya versionen av handboken som kommer till den 1 januari 2013.

Tillstånd 5001 Helt tandlös underkäke, 5002 Helt tandlös överkäke. Åtgärd 422 kirurgisk friläggning av ett implantat vid tvåstegsteknik

Åtgärd 422 Kirurgisk friläggning av ett implantat vid tvåstegsteknik tillförs tillstånd 5001 och 5002.

När implantat installeras i helt tandlös käke kan det finnas odontologiska skäl att göra kirurgisk friläggning och distansinstallation vid endast ett av flera installerade implantat. En sådan åtgärd har sänkts i tillstånd 5001 och 5002.

Tillstånd 5034 Tretandslucka och tillstånd 5035 Fyra- eller flertandslucka. Rubrik- och villkorstext förtydligas

Rubriktexten för nämnda tillstånd förkortas till: 5034, *Tretandslucka* och 5035, *Fyra- eller flertandslucka*.

Villkoren blir justerade för tandstöd protetik vid en tretandslucka när tand i position 5, 6 och 7 saknas, så att villkoren blir enhetliga med andra tandluckor i bettet. Villkoren förtydligas med att vid en tretandslucka är alltid ett eller två stöd ersättningsberättigande på var sida om tandluckan oavsett var i munnen luckan är belägen.

Tillstånd 5042 Betthöjd eller ocklusionsplan ska förändras Ny åtgärd 848 Betthöjning med fyllningsmaterial tillförs

I rubrik- och villkorstext till tillstånd 5042 tas orden *sondera/sonderande* bort. Skäl ska föreligga för att förändra betthöjd eller ocklusionsplan.

Åtgärd 856 för *Långtidstemporär laboratorieframställd krona och hängande led* och åtgärd 857 *Fästskruv och cylinder vid långtidstemporär laboratorieframställd krona, per implantat* tillförs.

En ny åtgärd 848, *Betthöjning med fyllningsmaterial, per tand*, tillförs. Den placeras i åtgärdslistan under rubriken *Övriga åtgärder i samband med protetisk behandling* efter åtgärderna 846 *Skena för vertikal platsberedning* och 847 *Klammerplåt* vilka också är ersättningsberättigande inom tillstånd 5042 för att förändra betthöjd. Åtgärd 701 och 704 tas bort. Denna ändring bör minska frågor och osäkerhet om det är ersättningsberättigande att använda en "vanlig" fyllning för att ändra ocklusionsplanet och därefter ersätta fyllningen med en krona till exempel inom tillstånd 5071.

Åtgärd 605 tas bort ur tillstånd 5042. I och med att ordet *sondera* tas bort, är åtgärd 605 för bettskena inte längre tillämplig eftersom en sådan skena inte förändrar betthöjden.

Tillstånd 5061 och 5062 vid parodontalt skadat bett

För de tillfällen där bettet är parodontalt sanerat, men där det inte går att få sjukdomsprogressionen att stanna av, är det idag inte helt tydliga anvisningar i rubrikerna vilket tillstånd som är tillämbart.

Rubrikerna för tillstånd 5061 och 5062 har därför kompletterats:

Rubriken för 5061 tillförs texten "*eller när sjukdomsprogressionen inte avstannat*".

Rubriken för 5062 tillförs texten "*och sjukdomsprogressionen har avstannat*".

Avsikten med behandlingen är att binda samman rörliga tänder och på så sätt stabilisera bettet. Detta har inte framgått klart av villkoren. Villkoren i 5061 och 5062 tillförs därför texten "*Endast sammanbunden konstruktion är ersättningsberättigande*".

Villkoren i 5062 tillförs texten "*efter tandregleringsbehandling som utförts på grund av parodontal sjukdom inom tillstånd 5914*, Vid tandlossning kan bettet även med tandreglering uppnå stabilitet när sjukdomen stannat av. Efter sådan stabilisering kan bettet behöva bindas samman med en protetisk konstruktion eftersom tandregleringsapparaturen används under en begränsad tid.

Åtgärder för avtagbar protes 821, 823, 824, 825, 826 tas bort. För alla situationer när en avtagbar protes behöver utföras i ett bett med partiell tandlöshet finns tillstånd 5005.

Tillstånd 5071 och 5072, Dysfunktionell ocklusion. Förtydligande av villkor.

När omfattande protetisk rehabilitering ska ske vid komplicerade bettförhållanden tillämpas ofta tillstånd 5071 eller 5072. Villkoren inom dessa tillstånd är detaljerade. Tandvården har framfört att det ibland är svårt att veta om en behandling inryms i tandvårdsstödet eller inte. Därför har villkoren för tillstånd 5071 och 5072 förtydligats och utvecklats. Exempelvis tillkommer villkor för vad som gäller vid betthöjning och vid korrektion av ocklusionsplan. Villkoren blir förtydligade bland annat för när krona är ersättningsberättigande för båda tänderna i ett antagoniserande tandpar. Dessutom blir det separata rubriker för de olika villkoren så de blir lättare att hitta.

Redan idag gäller att:

Behandling inom tillstånd 5071 eller 5072 avser behandling av tänder som inte ockluderar funktionellt, dvs. en dysfunktionell ocklusion föreligger.

För behandling av tandlöshet av olika omfattning eller tandskador på enskilda tänder tillämpas andra, separata tillstånd för detta.

Det finns också avgörande skillnader för när tillstånd 5071 respektive tillstånd 5072 ska tillämpas:

Tillstånd 5071 kan endast användas för protetisk behandling av bett med dysfunktionell ocklusion i samband med annan protetisk behandling som är ersättningsberättigande. Det vill säga en behandling kan inte genomföras enbart inom tillstånd 5071.

I samband med den andra protetiska behandlingen tillämpas tillstånd 5071 för de tänder som inte uppfyller villkor för annat tillstånd och som kräver behandling för att skapa förutsättningar för funktionell ocklusion eller för att den protetiska behandlingen ska vara möjlig att genomföra.

Tillstånd 5072 tillämpas vid dysfunktionell ocklusion som kräver protetisk korrektion på grund av följande tre orsaker:

- otillräckligt antal ockluderande tandpar inom position 4–7,
- tvångsföring, eller
- vävnadsskada.

En protetisk behandling kan således genomföras enbart inom tillstånd 5072.

Det kan finnas patienter som både behöver behandling av dysfunktionell ocklusion på grund av någon av de tre orsakerna inom tillstånd 5072 och som också ska få annan protetisk behandling som inte är orsak till eller har något samband med den dysfunktionella ocklusionen inom tillstånd 5072. Vid dessa tillfällen tillämpas tillstånd 5072 för behandling av den dysfunktionella ocklusionen och aktuellt tillstånd för den andra behandlingen.

I den nya versionen av handboken som finns på www.tlv.se från den 1 januari 2013 beskrivs tillstånd 5071 och 5072 utförligt med fler kliniska exempel om hur de är avsedda att tillämpas.

Tillstånd 5445 Lossnad tandstött brokonstruktion. Fraktur eller skada i tandstött brokonstruktion

Rubriken för tillstånd 5445 förtydligas med att det är *permanent eller semipermanent* konstruktioner som avses.

Villkoren justeras med tillägg om att det ska framgå i patientjournalen varför *nyframställning av del av konstruktionen* inte är möjlig, förutom reparation eller återcementering.

Tillstånd 5447, 5448 och 5449

Begreppet *försämrad passform* ändras till *bristfällig passform* i villkoren för tillstånd 5447 och 5448. En strecksats om *bristfällig passform* tillförs rubriken för tillstånd 5447.

En strecksats om *bristfällig passform som orsakat periimplantit* tillförs rubrikerna för tillstånd 5448 och 5449. Även villkoren för tillstånd 5449 förtydligas om *bristfällig passform*.

Bristfällig passform hos en implantatkonstruktion kan även orsaka periimplantit. I samband med att periimplantiten behandlas kan den bristfälliga passformen behöva åtgärdas genom att konstruktionen justeras eller görs om. I annat fall behandlas inte orsaken till sjukdomen.

Rubriktexten för 5448 ” *vid diagnos/tillstånd 5012, 5013, 5014, 5015, 5016*” tas bort. På så sätt fås enhetliga regler vid reparation av tandstödd eller implantatstödd protetik. Återcementering eller fyllningsreparation av en porslinsfraktur är ersättningsberättigande på en tandstödd krona i position 7 även om en ny krona inte är det. På samma sätt kan en återcementering eller en reparation av en ytfraktur på en implantatkrona i position 7 vara ersättningsberättigande trots att en ny implantatkrona inte är det. Begränsningen framgår av regel E.2.

För tillstånd 5449 tas texten ”*eller i tandposition 5 vid diagnos/tillstånd 5011 eller 5034*” bort som följd av att utbytesåtgärderna vid tillstånd 5011 och 5034 tas bort.

Regel E.2 Begränsning implantatstödd protetik

Texten i näst sista stycket, *Vid implantat i partiellt tandlös käke ska övriga tänder i käken ha god prognos, vilket innebär avsaknad av obehandlad apikal eller pågående grav parodontal sjukdom*, tas bort.

Den aktuella texten i regeln har i vissa situationer kunnat medföra att patienter med stora behov går miste om tandvårdsstöd fast detta inte var avsett. Det gäller till exempel när en implantatkonstruktion utförs i högra delen av en käke och det finns en tand med tandlossningssjukdom längst bak till vänster i samma käke. Avgränsning till käke innebär i detta fall att tandvårdsstöd inte lämnas trots att ingen av tänderna närmast implantaten har sjukdom.

Att den nämnda texten tas bort bör inte medföra någon reell förändring i tillämpningen av regeln eftersom vård ska utföras i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet enligt vad som framgår av patientsäkerhetslagen (2010:659) .

I regel E.2 sker även en följdändring med anledning av att långtidstemporära eller semipermanenta konstruktioner på implantat blir ersättningsberättigande.

Regel E.5 Tandstödd protetik som görs om

Rubriken för regel E.5 förtydligas med att regeln tillämpas för tandstödd protetik som är *utförd inom rehabiliterande vård*, dvs. inom tillstånd i 5000-serien. Det har varit ottydligt vilken omgörningsregel som ska tillämpas när en tand med en nyligen utförd krona förloras.

Begränsningen mot helkäksimplantat (åtgärd 861–863, 865 och 871–873) tas bort ur regel E.5.

Omgörningsreglerna blir efter ändringen enhetliga vid behandling av tandlöshet.

Omgörningsreglerna kommer att beskrivas ytterligare i den nya versionen av handboken som kommer att finnas på www.tlv.se från den 1 januari 2013.

Regel E.6 Implantat, del av käke, som görs om eller utbytesåtgärd implantat, som görs om

Villkor för omgörning av åtgärd 861-863 och 865 tillförs regel E.6.

För tillstånd 5016 och 5035 tillämpas regel E.6 vid omgörning av implantat i del av käke. I texten för regel E.6 saknas idag reglering vid omgörning av åtgärd 861–863 eller 865.

Regel E.9 Undantag från E.5–E.8 samt E.15

Regel E.9 förtydligas med texten: "Om den behandling som ska göras om har utförts inom reparativ vård (tillstånd i 4000-serien) ska regel D.6 tillämpas." så att det tydligt framgår när regel D.6 respektive regel E.9 ska tillämpas.

När en patient förlorar en tand med en krona som utförts inom två år har frågor uppstått om vilken omgörningsregel som ska tillämpas när tandluckan uppkommer.

Regel E.9 tillämpas vid undantag från omgörningsreglerna för rehabiliterande vård, dvs vård utförd inom tillstånd i 5000-serien. För att det tydligt ska framgå att det är regel D.6 som ska tillämpas när en patient inom två år förlorat en tand som reparerats med tandstödd protetik inom tillstånd i 4000-serien tillförs en hänvisande mening i regel E.9. Det som ska göras om vid ett sådant fall är inte tandstödd protetik som utförts för att rehabilitera tandlöshet, därför kan regel E.9 inte tillämpas.

Ordet *implantat* tillförs strecksatserna när tandvårdsersättning kan lämnas efter förhandsprövning så att det framgår att regel E.9 även kan avse konstruktioner på implantat.

Undersökningsåtgärderna 101-102 samt allmän text för undersökningsåtgärder

I sak sker inga ändringar avseende åtgärd 101 eller 102. Texten " *samt i förekommande fall skriftlig prisuppgift eller skriftlig behandlingsplan enligt 10 § förordningen (2008:193) om statligt tandvårdsstöd.*" tas bort ur båda åtgärderna och placeras i rubriktexten för undersökningsåtgärderna. Kravet på att denna information ska ges tas således inte bort.

Texten " *när indikation föreligger för undersökning med röntgen*" tas bort. Den begränsningen framgår redan av Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter.

Texten " *upptagande av anamnes och statusuppgifter samt*" tas bort ur åtgärd 102 eftersom det redan framgår av den text som är gemensam för undersökningsåtgärderna.

Undersökningsåtgärderna 103,104 och 106. Nya åtgärder 107 och 108

Rubrik och innehåll för åtgärd 103 och 104 ändras. Dessutom är steget mellan åtgärd 103 och 104 stort. Åtgärd 104 upphävs därför och ersätts av två nya åtgärder: 107 *Omfattande akut eller kompletterande undersökning, utförd av tandläkare*, och 108 *Utredning utförd av tandläkare*. Åtgärd 108 avser omfattande utredning om 60 minuter eller mer.

Nya konsultationsåtgärder 115 och 116. Åtgärd 106 och 191 tas bort.

Eftersom referenspriser för specialisttandvård införs har konsultationsåtgärderna för specialist setts över. Det innebär att åtgärd 106 och 191 upphävs och istället införs två nya konsultationsåtgärder 115 och 116.

De nya åtgärderna blir rena konsultationsåtgärder. När en specialisttandläkare ska undersöka eller utreda får övriga undersökningsåtgärder tillämpas.

De nya konsultationsåtgärderna avser dels en mindre, dels en mer omfattande konsultation.

Åtgärd 301-303

Vid vissa tillstånd, till exempel 3043 *parodontit*, är både sjukdomsbehandlande åtgärder 301-303 och separata åtgärder för depuration/mekanisk infektionsbehandling 341-343 ersättningsberättigande. När det finns en separat åtgärd för en viss behandling ska denna användas. En restriktion finns därför i åtgärd 302-303 som innebär att de inte kan användas för depuration/mekanisk infektionsbehandling.

Den nya åtgärden 322 Stegvis exkavering är också en sådan separat åtgärd som ska användas istället för 301-303. Därför ändras hänvisningen till att vara generell så att när det finns separata åtgärder inom aktuellt tillstånd för en viss behandling ska de användas istället för åtgärderna 301-303.

Inledning till avsnitt 400 Kirurgiska åtgärder

Inledningstexten till kirurgiska åtgärder justeras. Orden "*komplikationer och*" stryks. Behandling av efterbesvär ingår i åtgärderna för kirurgisk behandling. Däremot har det kunnat missförstås att åtgärd för behandling av en komplikation som till exempel en sinuskommunikation inte är ersättningsberättigande.

Inledning till avsnitt 700 Reparativa åtgärder

Texten förtydligas. I första stycket tas orden "*nödvändiga åtgärder för*" bort. Texten i andra stycket med formuleringen "*Fyllningar med permanenta fyllnadsmaterial inklusive inlägg ersätts*" tas bort och istället tillförs texten "*Fyllningar utförda med fyllningsmaterial avsedda för permanent bruk är ersättningsberättigande. Till fyllningsmaterial avsedda för permanent bruk räknas även inlägg eller fasader.*"

Åtgärd 821 protestand upphävs

Åtgärd 821 tas bort. Kostnad för proteständer tillförs istället samtliga åtgärder för proteser och protesreparationer. Text om proteständer läggs till i huvudrubrikerna för *Avtagbar protetik* och *Reparation av avtagbar protes* samt tas bort ur åtgärdstexten för åtgärd 827, 828 och 829.

Åtgärd 821 tas bort ur tillstånd: 5005, 5061, 5062, 5071, 5072, 5443, 5444 och 5447.

Övergångsregler

Övergångsregler kommer att finnas för behandling inom tillstånd 4078, 4471, 5042, 5071 och 5072 eftersom irreversibel behandling kan ha påbörjats innan föreslagna ändringar trätt i kraft. Övergångsreglerna kommer att gälla till och med 30 juni 2013.